

Raadsvoorstel

Raad d.d.	13 juli 2021	Portefeuillehouder	SKR
Commissie d.d.	29 juni 2021	Opsteller	kjel01
B&W d.d.	30 maart 2021	Zaaknr.	Z21000140

Onderwerp

Plan Bos & Boom

Voorstel

De raad voor te stellen:

1. Het Plan Bos & Boom vast te stellen en daarmee 400.000 nieuwe bomen te planten.
2. Voor de uitvoering in 2021 een krediet van € 117.667,- beschikbaar te stellen, en dit krediet te dekken middels € 32.950,- inkomsten uit bijdragen derden en het restant groot € 84.717,- met bijbehorende rentelasten groot € 9.615 te dekken middels een beschikking over de kwaliteitsverbetering buitengebied voor € 86.999,- en de algemene reserve vrij besteedbaar voor € 7.333,-.
3. De begrotingswijziging door te voeren.

Inleiding/aanleiding

De roep om meer bos en bomen neemt steeds meer toe. Vanuit de maatschappij en wetenschap, en zowel op lokaal en provinciaal niveau, als op nationaal, Europees en zelfs wereldwijd niveau. Hiervoor zijn diverse redenen. Bossen en bomen zijn de meest betrouwbare manier om CO₂ vast te leggen. Maar bossen en bomen spelen ook een rol in het voorkomen van hittestress, dragen bij aan een aantrekkelijke omgeving om in te wonen, te werken en te recreëren, en hebben een positief effect op de biodiversiteit. In 2020 heeft het ministerie van LNV een nationale bossenstrategie opgesteld, met als doelstelling 37.000 hectare nieuw bos in 2030. In dat zelfde jaar heeft de provincie Noord-Brabant de Brabantse Bossenstrategie opgesteld. Deze gaat uit van 13.000 hectare nieuw bos in 2030 in deze provincie.

Bij de vaststelling van het Beleidsplan Gemeentelijke Bos- en Natuurterreinen 2021-2030 heeft uw raad een ambitieuze motie aangenomen waarin het college werd opgeroepen om:

- De raad vóór Q2 2021 een voorstel voor te leggen (eventueel met verschillende varianten) op welke manier(en) de Gemeente Eersel in 2023 een evenredige hoeveelheid nieuw bos (ten opzichte van de Brabantse bosstrategie) gerealiseerd kan hebben;
- Actief contact te zoeken met de Provincie Noord-Brabant om dit te realiseren (eventueel door het opzetten van een gezamenlijke pilot voor nieuwe bossen en bosrevitalisering)

Naar aanleiding van deze motie hebben wij Plan Bos & Boom opgesteld. Plan Bos en Boom heeft als doel dat er in 2030 in de gemeente Eersel 400.000 nieuwe bomen zijn geplant, door de gemeente zelf en door andere partijen. Dit leidt tot 93 hectare aan nieuw bos en landschapselementen, en ook meer individuele bomen, zoals laanbomen.

De vooruitblik naar 2030 van Plan Bos & Boom wijkt af van de motie, die ervan uitgaat hoe we in 2023 een evenredige hoeveelheid van de Brabantse Bossenstrategie hebben gerealiseerd. Dit is gedaan omdat grondverwerving een belangrijk onderdeel is en we daardoor verwachten de eerstkomende paar jaren geen grote slagen te kunnen maken. De grondmarkt zit op dit moment immers behoorlijk op slot. Ook sluiten we zo goed aan op de looptijd van Brabantse Bossenstrategie en de Bossenstrategie van het Rijk.

Doordat de raad jaarlijks de benodigde budgetten kan afwegen via de voorjaarsnota, kan zij aangeven wanneer er volgens haar voldoende resultaat is behaald.

Wettelijk en/of beleidskader

- Brabantse Bossenstrategie (Provincie Noord-Brabant, 2020)
- Bossenstrategie (Ministerie van LNV, 2020)
- Beleidsplan Gemeentelijk Bos- en Natuurterreinen 2021-2030 (2020)
- Beleidsplan Groen Loont! (2017)
- Duurzaamheidsbeleid (2017)
- Visie Buitengebied (2020)
- Nota Grondbeleid (2017)

Argumenten

1.1. Het voorgestelde Plan Bos & Boom is een uitwerking van de motie van de raad van 24 november 2020.

Met Plan Bos & Boom wordt weliswaar niet exact het evenredige aandeel van de Brabantse bossenstrategie gerealiseerd, maar wordt er wel een ambitieuze hoeveelheid nieuwe bomen geplant die ook echt haalbaar is. Een exact evenredig deel is vrijwel onmogelijk om te realiseren en is erg kostbaar. Het plan is opgesteld in de geest van de motie en dit voorstel is dan ook een uitwerking van de genoemde motie.

1.2. De aanplant van nieuw bos en nieuwe bomen heeft diverse voordelen.

Nieuw bos en nieuwe bomen hebben diverse positieve effecten:

- Tegengaan klimaatverandering: bossen, bomen en struiken zijn de meest efficiënte manier op CO₂ vast te leggen. Ze dragen dus bij aan het tegengaan van klimaatverandering.
- Verzachten gevolgen klimaatverandering: plekken met veel bomen hebben minder last van hittestress. Bossen en bomen dichtbij huis zorgen voor koelteplekken op loopafstand tijdens hete dagen. En bossen kunnen fungeren als spons om water tijdens piekbuien op te vangen, en daarna langzaam af te geven.
- Vergroenen landschap en leefomgeving: mensen vinden een landschap en leefomgeving met veel bossen en bomen mooi. Ze zorgen daardoor voor gelukkigere en gezondere inwoners, trekken recreanten en toeristen aan, en zorgen dat werkgevers en werknemers hier op een prettige manier hun werk kunnen doen. De corona-crisis heeft goed bewezen hoe belangrijk een groene leefomgeving is.
- Stimuleren biodiversiteit: al deze 'houtige elementen' zorgen voor meer biodiversiteit en een sterkere natuur die tegen een stootje kan. Een boom is een ecosysteem op zich, zeker als het gaat om inheemse soorten. En meer biodiversiteit zorgt ook voor meer natuurlijke vijanden van plaagdieren. Een goed voorbeeld zijn gaasvliegen, sluipwespen en vogels bij eikenprocessierups, maar ook de landbouw heeft minder last van plagen als er een 'groene' dooradering van het landschap is

1.3. De doelstelling van Plan Bos en Boom is ambitieus én haalbaar

De doelstelling om 400.000 nieuwe bomen in onze gemeente te planten is lager dan de doelstelling van de Brabantse Bossenstrategie. Daarentegen is het doel weer hoger dan het doel uit de Bossenstrategie van het Ministerie van LNV.

De doelstellingen uit beide bossenstrategieën vormen geen beleidsmatige of wettelijke verplichting. De gemeente is dus vrij om haar eigen doelstelling te kiezen. Plan Bos en Boom kijkt daarom naar welke hoeveelheid nieuwe bomen ambitieus is en ook echt zichtbaar zal zijn, maar wel haalbaar binnen onze gemeentegrenzen. Er zijn immers ook andere gebiedsopgaven die ruimte nodig hebben, en op sommige plekken in onze gemeente is openheid ook een belangrijke waarde.

1.4. Plan Bos en Boom beschrijft concrete acties.

Plan Bos en Boom is geen 'papieren tijger'. Het plan beschrijft duidelijk wat we gaan doen en hoeveel nieuwe bomen we met elk onderdeel denken te kunnen planten. Er kan dus meteen tot actie worden overgegaan; er hoeven niet eerst grootschalige verkenningen of onderzoeken te

worden uitgevoerd. De acties zijn onderverdeeld in de categorieën 'landschap' (L), 'vergroten bos- en natuurgebieden' (B), 'leefomgeving' (O) en 'transitie landbouw' (A), zodat meteen ook duidelijk is hoe het groene karakter van de gemeente versterkt wordt.

1.5. De provincie Noord-Brabant is betrokken bij de totstandkoming van Plan Bos & Boom.

De provincie heeft meegedacht in de voorbereiding van Plan Bos en Boom. Samen met provincie en het Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) is verkend hoe een samenwerking kan plaatsvinden, en zijn mogelijke acties uit het plan verkend. Als de raad Plan Bos & Boom vaststelt, kan deze samenwerking verder uitgewerkt worden, o.a. op basis van een jaarlijks werkplan waarin de gemeente aangeeft wat zij dat jaar aan nieuwe bomen gaat realiseren. Dit werkplan kan ook gebruikt worden in de samenwerking met NGO's als Treesforall, onder andere voor het verkrijgen van cofinanciering.

2.1. Plan Bos en Boom kan niet uitgevoerd worden zonder financiële middelen.

Bij de aanleg van nieuw bos en het planten van nieuwe bomen komen diverse kosten kijken. Een grote kostenpost zijn grondkosten bij aanleg buiten de openbare ruimte. Daarnaast zijn er ook kosten voor o.a. de nieuwe bomen zelf, het plantwerk en nazorg, eventuele advisering en onderzoeken en bestemmingsplanwijzigingen. Er zijn al gesprekken geweest met mogelijke cofinanciers. De verwachting is ook dat in de loop van 2021 en 2022 er meer regelingen komen van waaruit een bijdrage geleverd kan worden aan de financiering van Plan Bos & Boom. De gemeente zal zelf echter altijd een deel van de kosten zelf voor haar rekening moeten nemen.

De kosten van het plan worden opgenomen in de voorjaarsnota. Dit is echter niet mogelijk voor de kosten van de uitvoering in 2021. Het gaat dan om kosten voor de uitvoering van de volgende activiteiten:

- L3.3 - Aanplant verdwenen landschapselementen op pachtpercelen
- L.4 – Aanplant overhoekjes
- L.5 – Handhaven op verdwenen landschapsbosjes en houtsingels
- L.6 – Versterken Groene Lint met bomen
- B.5 – Aanleg bos op slecht ontwikkeld kruidenrijk grasland
- O.5 – 1 boom kappen = 3 bomen planten
- O.6 – Extra aanplant in bestaande parken en lanen

In een jaarlijks werkplan wordt vooruitgekeken naar wat we het komende jaar gaan uitvoeren met het budget wat in de voorjaarsnota is aangevraagd, maar ook teruggeblikt wat met het vorige werkplan daadwerkelijk is uitgevoerd. Dit sluit ook goed aan op de werkwijze van mogelijke cofinanciers. De raad blijft zo op de hoogte van de voortgang en houdt zicht op een doelmatige besteding van de middelen.

Alternatieven

1. Een hogere of lagere doelstelling kiezen:
de doelstelling van Plan Bos & Boom is geen wettelijke of beleidsmatige verplichting; de bossenstrategieën van zowel provincie als Rijk hebben wat dat betreft geen doorwerking. De gemeente kan dus een eigen doelstelling kiezen. Een lagere doelstelling zou echter te ver gaan afwijken van de doelstellingen van provincie en bij een lagere doelstelling mogelijk ook Rijk. Een hogere doelstelling wordt niet realistisch geacht gezien de andere gebiedsopgaven die ook ruimtebeslag met zich meebrengen. Denk hierbij aan woningbouw, extensivering van de landbouw, opwekking van duurzame energie, of infrastructuur. Ook brengt een hogere doelstelling hogere kosten met zich mee, en kan deze ten koste gaan van waardevolle open delen in ons landschap.

2. Plan Bos & Boom niet uitvoeren.

Zoals aangegeven heeft de gemeente geen wettelijke of beleidsmatige verplichting om Plan Bos & Boom uit te voeren. Door ervoor te kiezen dit plan niet uit te voeren, plukt de gemeente echter ook geen vruchten van de voordelen van nieuw bos en nieuwe bomen.

Risico's

1. Het is niet zeker dat de doelstelling gehaald wordt:

De doelstelling van 400.000 nieuwe bomen is ambitieus, maar wel gekozen op zijn haalbaarheid. Echter, er spelen een heleboel externe factoren een rol. De gemeente heeft hier geen of beperkte invloed op. Denk aan kansen voor grondaankopen, de bereidheid van derden om houtige elementen aan te leggen, mogelijkheden voor cofinanciering etc. Deze factoren zorgen ervoor dat er een onzekerheid zit in het halen van de doelstelling.

2. De financiële investering van de gemeente is een inschatting:

Bij de inschatting van de kosten voor de gemeente zijn aannames gedaan. Met name de hoogte van de grondkosten en van mogelijke cofinanciering zijn onzeker. We kunnen grip houden op de kosten door benodigde budgetten op te nemen in de voorjaarsnota, en te werken met jaarlijkse werkplannen die op deze budgetten gebaseerd zijn. Deze werkplannen worden ook afgestemd met cofinanciers.

3. Bos en bomen kunnen andere toekomstige gebiedsontwikkelingen in de weg staan:

We planten de nieuwe bos en bomen niet om ze over een paar jaar te kappen. Dat willen we zelf niet, omdat anders de positieve effecten van de aanplant verloren gaan, maar cofinanciers eisen ook vaak dat het nieuwe bos of de nieuwe bomen langdurig in stand worden gehouden. Door ergens bos te planten bereiken we veel positieve effecten, maar maken we andere toekomstige ontwikkelingen daar onmogelijk. Dit risico proberen we te ondervangen door een goede analyse van de verschillende gebiedsopgaven te doen.

4. Plantmateriaal is mogelijk niet tijdig beschikbaar:

Doordat er veel verschillende partijen allerlei plannen voor bosaanplant hebben, is er veel vraag naar plantmateriaal. Dat leidde in plantseizoen 2020-2021 al tot tekorten. Hierdoor kan het zijn dat aanplant enige tijd zal moeten wachten. We proberen dit risico te beperken door goed vooruit te plannen en bij grote hoeveelheden plantwerk 2 tot 3 jaar voor aanplant afspraken te maken met boomkwekers. Zij kunnen dan zorgen dat de gewenste soorten opgekweekt zijn.

Financieel

Zoals aangegeven is Plan Bos & Boom een plan waarbij we sterk afhankelijk zijn van kansen en mogelijkheden die zich voordoen. Het is ook een flexibel plan; het kan zijn dat we meer bomen op de ene manier voor elkaar krijgen, en minder op de andere manier. Dat heeft uiteindelijk invloed op de kosten.

Kosten

In de matrix bij het plan is een uitgebreid overzicht van de kosten en verwachte cofinanciering opgenomen. Ook is de verdeling van de kosten in de tijd opgenomen. Hieronder staat een samenvatting van de kosten en de dekking:

	Totaal	Kosten gemeente	Cofinanciering	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Totaal
Totaal incidenteel	6.221.500	2.892.750	3.328.750	117.667	708.056	674.056	647.389	647.389	718.722	718.722	718.722	635.389	635.389	6.221.500
Cofinanciering				32.950	376.144	361.144	351.144	351.144	386.244	386.244	386.244	348.744	348.744	3.328.750
Totaal netto incidenteel				84.717	331.911	312.911	296.244	296.244	332.478	332.478	332.478	286.644	286.644	2.892.750
waarvan grond (55,5 ha) welke wordt geactiveerd	555.000	515.000	40.000	0	54.444	54.444	54.444	54.444	62.778	62.778	62.778	54.444	54.444	515.000
resteert te dekken?	5.666.500	2.377.750	3.288.750	84.717	277.467	258.467	241.800	241.800	269.700	269.700	269.700	232.200	232.200	2.377.750
Storting kapitaaldeckingsreserve afschrijving				84.717	277.467	258.467	241.800	241.800	269.700	269.700	269.700	232.200	232.200	2.377.750
Storting kapitaaldeckingsreserve rente, afschrijving in 15 jaar				9.615	31.492	29.336	27.444	27.444	30.611	30.611	30.611	26.355	26.355	269.875
Bijdrage BR kwaliteitsverbetering buitengebied / algemene reserve vrij besteedbaar				94.332	308.959	287.803	269.244	269.244	300.311	300.311	300.311	258.555	258.555	2.647.625
Rentelasten geactiveerde grond					817	1.634	2.451	3.268	4.210	5.152	6.094	6.911	7.728	
Apparaatskosten, stila en minder pachtinkomsten				500	51.000	52.000	52.000	52.000	52.000	52.000	52.000	52.000	52.000	
Toename beheerkosten				pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	
Structurele toename exploitatielasten				500	51.817	53.634	54.451	55.268	56.210	57.152	58.094	58.911	59.728	

De totale incidentele kosten van het plan worden geschat op circa € 6,2 miljoen. Deze kosten zijn als volgt onderverdeeld:

Totaal incidenteel per kostensoort:	
Grondkosten - afwaardering	3.607.500
Grondkosten - restwaarde	555.000
Inrichtingskosten	1.490.000
Overige kosten	569.000
Totaal	6.221.500

Om nieuw bos aan te leggen moet landbouwgrond gekocht worden. Landbouwgrond heeft een hogere waarde dan bosgrond (resp. € 75.000,- en € 10.000,- per hectare). De grondkosten bestaan dus uit afwaardering van de grond en de uiteindelijke restwaarde. Inrichtingskosten zijn de aanplant van bomen, grondbewerking, grensuitzettingen, nazorg etc. Overige kosten bestaan o.a. uit kosten voor advisering, eventuele onderzoeken en bestemmingsplanwijzigingen, en aankoopkosten.

Dekking

Dekking van de afwaardering van de gronden, de inrichtingskosten, en de overige kosten vindt, voor zover deze kosten niet gedekt zijn door cofinanciering, plaats vanuit de algemene reserve vrij besteedbaar of waar mogelijk de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering buitengebied. Dit is afhankelijk van de grootte van de stortingen die in deze bestemmingsreserve zullen plaatsvinden en uiteraard eventuele andere onttrekkingen. Stortingen in de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering buitengebied worden o.a. gedaan bij de bouw van ruimte-voor-ruimte woningen door de Ontwikkelmaatschappij Ruimte voor Ruimte, en bij bestemmingsplanwijzigingen waarbij de landschappelijke inpassing financieel gecompenseerd wordt door inpassing ter plaatse niet mogelijk is. De onttrekking in 2021 uit deze bestemmingsreserve ten behoeve van Plan Bos & Boom leidt ertoe dat er nog een beperkt bedrag van € 4.714,- in deze reserve resteert. Dekking van de restwaarde van de grond vindt plaats door deze gronden te activeren op de balans. Dit leidt na afronding van het plan wel tot een jaarlijkse rentelast van € 7.728,-.

Een aanzienlijk deel van de kosten worden gedekt door cofinanciering. We denken daarbij in eerste instantie aan Rijk en provincie, Groen Ontwikkelfonds Brabant (GOB) en de organisatie Treesforall. Het gaat dan bijdragen in de kosten voor de afwaardering van grond, inrichtingskosten en overige kosten. Ook gaan we samenwerking zoeken met partijen die kunnen helpen om geïnteresseerde inwoners en lokale/regionale bedrijven de mogelijkheid te bieden een financiële bijdrage te doen aan onze aanplant van bomen.

Bij de onderdelen B.1 (Aanplant nieuw bos op landbouwpercelen in of aan bossen) en O.1 (Aanleg uitloopgebieden Eersel/Duizel) verwachten we dat we gebruik kunnen maken van gelden die het Rijk gereserveerd heeft voor de compensatie van boskap in Natura2000-gebieden. Het Rijk financiert deze bosaanleg voor 100%. De provincie zoekt hiervoor namens het Rijk locaties, en we gaan hierover dan ook in gesprek met de provincie. In het financieel overzicht is er rekening mee gehouden dat een deel van deze bosaanleg niet in eigendom komt van de gemeente. Hiermee is rekening gehouden bij de berekening van de grondkosten van de gemeente.

Omdat veel overheden en andere partijen bezig zijn met plannen om de aanleg van nieuw bos en bomen te stimuleren, ontstaan in de toekomst waarschijnlijk aanvullende mogelijkheden van financiering.

Financiële gevolgen 2021 en verder:

Investerings:

Het is niet nodig om in één keer over het hele benodigde budget te beschikken. Een krediet ter grootte van € 117.667,- is voldoende als werkbudget voor 2021. Hier staan € 32.950,- inkomsten derden tegenover. Dekking van het restant vindt plaats middels de brutomethode. Hiervoor wordt € 94.332,- beschikt over de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering buitengebied (€ 86.999,-) en de algemene reserve vrij besteedbaar (€ 7.333,-) en gestort in de kapitaaldeckingsreserve afschrijving (€ 84.717,-) en de kapitaaldeckingsreserve rente (€ 9.615,-). De storting in de kapitaaldeckingsreserve rente is het gevolg van de per 23 februari 2021 vastgestelde actualisatie van het financieel beleid.

Voor 2022 en verder worden de kredieten meegenomen in de voorjaarsnota 2022-2025. Toekomstige stortingen in de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering buitengebied kunnen wellicht (deels) als dekking voor dit plan worden ingezet.

Structurele lasten:

Uitvoering van Plan Bos & Boom brengt ook structurele lasten voor de gemeente met zich mee. Deze zijn opgenomen in de Voorjaarsnota 2022-2025. Het gaat dan om de volgende kosten:

- Uitbreiding deelname StiLa-regeling (onderdeel L.1 Aanleg particuliere landschapselementen).
Kosten € 10.000,- p.j., looptijd 2022-2030
- Kosten voor projectleiding en begeleiding uitvoering Plan Bos & Boom (apparaatskosten; het plan kan niet binnen de bestaande formatie worden uitgevoerd).
Kosten € 40.000 p.j., looptijd 2022-2030
- Rentelasten restwaarde aangekochte gronden.
Kosten uiteindelijk € 7.728 p.j. in geval van 55,5 hectare nieuw bos.
- Daling pachtinkomsten door aanplant op pachtpercelen:

Daling pachtinkomsten	2021	2022	2023 e.v.
p.j.	€ 500	€ 1.000	€ 2.000

Aanleg van nieuw groen wat eigendom wordt van de gemeente leidt natuurlijk ook tot een toename van de beheerkosten. Het gaat dan om de volgende kosten:

Toename beheerkosten	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
P.j.	-	2.910	5.909	8.908	11.282	13.656	16.196	18.737	21.277	23.651

We verwachten dat het beheer van de oppervlaktes nieuw bos (onderdelen B.1, B.3, B.5 en B.6) met een goede aanleg kostenneutraal kan worden uitgevoerd via het reguliere gemeentelijke bosbeheer.

Communicatie/Participatie

De start van Plan Bos & Boom zal via diverse kanalen breed gecommuniceerd worden. Er zal ook een pagina voor worden aangemaakt op de website. Gedurende de looptijd wordt het plan geregeld onder de aandacht gebracht, bijvoorbeeld als ergens nieuwe bomen geplant worden. In het jaarlijkse werkplan wordt ook een communicatieplanning opgenomen.

Planning

De planning van de uitvoering is opgenomen in de matrix bij het plan.

Bijlagen

Plan Bos & Boom (21.03572)

Matrix uitvoering Plan Bos & Boom (21.04127)

Eersel, 30 maart 2021

Burgemeester en wethouders van Eersel
secretaris

burgemeester

de heer ing. H.M.L. Offermans

de heer drs. W.A.C.M. Wouters

Raadsbesluit

R21.019

Onderwerp: Plan Bos en Boom

De raad van de gemeente Eersel;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 30 maart 2021;

gehoord de beraadslaging in de commissievergadering van 29 juni 2021;

b e s l u i t :

1. Het Plan Bos & Boom vast te stellen en daarmee 400.000 nieuwe bomen te planten.
2. Voor de uitvoering in 2021 een krediet van € 117.667,- beschikbaar te stellen, en dit krediet te dekken middels € 32.950,- inkomsten uit bijdragen derden en het restant groot € 84.717,- met bijbehorende rentelasten groot € 9.615 te dekken middels een beschikking over de kwaliteitsverbetering buitengebied voor € 86.999,- en de algemene reserve vrij besteedbaar voor € 7.333,-.
3. De 20^e begrotingswijziging 2021 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 13 juli 2021

De raad van de gemeente Eersel
de griffier,

de voorzitter,

J.W.G. van Bree

drs. W.A.C.M. Wouters